

Dokument nr. 8:42

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene Ola D. Gløtvold og Marit Arnstad om endring av erstatningsreglene for vern i nasjonalparker og for landskapsvernområder

Til Stortinget

Bakgrunn

I etterkant av Stortingets behandling av St.meld. nr. 62 (1991-1992) om nasjonalparker har det vært utredet og forberedt etablering av nye nasjonalparkområder en rekke steder i landet.

Samlet står vi nå overfor en situasjon hvor ca. 11 000 km² privat grunn vil bli foreslått vernet som nasjonalparkområder/landskapsvernområder.

Dersom disse områdene legges ut til nasjonalpark, vil det være behov for å etablere et bedre erstatningsvern for de som blir berørt av vernet, slik at økonomiske tap som følge av rådighetsinnskrenkninger blir kompensert.

I dag er det helt forskjellige erstatningsregler for nasjonalparker/landskapsvernområder og naturreservat.

For nasjonalparker/landskapsvernområder erstattes ikke det økonomiske tapet da det i utgangspunktet ikke foreligger erstatningsvern i lovverket. Områdene kan i teorien kreves erstattet etter naturvernloven § 20b, dvs. «i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger». I tråd med rettspraksis innebærer dette imidlertid at erstatningsbetingelsene ikke vil være oppfylt verken i nasjonalparker eller i landskapsvernområder, selv om det foreligger et påviselig økonomisk tap hos grunneier.

For naturreservat erstattes det økonomiske tapet etter naturvernloven § 20 og § 20a, dvs. i samsvar med ekspropriasjonserstatningsloven. Her vil det være den materielle virkningen av vernereglene som legges til grunn, ikke om inngrepet formelt sett er en ekspropriasjon eller en rådighetsinnskrenkning.

Naturvernloven av 1954 hadde for nasjonalparker en klar og utvetydig erstatningsplikt for rådighets-

innskrenkning på privat grunn, dvs. et erstatningsvern på linje med det naturreservat har i dag. I forbindelse med behandlingen av nasjonalparkmeldingen i 1993 uttalte et flertall i Stortinget seg om behovet for et erstatningsvern for verneområder på privat grunn. Man forutsatte at det økonomiske tapet skulle erstatte fullt ut. Dette tilsier at det bør gjøres endringer i lovverket slik at disse målsettingene innfris. Dette har imidlertid ikke skjedd i etterkant av behandlingen i 1993.

For nasjonalparker kan vernereglene og utøvelsen av vernet bli like strenge som for naturreservater. For landskapsvernområder er også vernereglene blitt skjerpet slik at mange av disse områdene i dag er å betrakte som verneområder med bestemmelser som ligner rådighetsinnskrenkningene i nasjonalparker.

Opprettelsen av nye nasjonalparkområder skaper naturlig nok stor debatt i de områdene hvor det er aktuelt. Det må være et sentralt mål å redusere konfliktnivået knyttet til opprettelsen av nasjonalparkområder. Dersom nye områder blir vernet uten at man samtidig er villig til å endre erstatningsreglene, kan dette øke konfliktene knyttet til spørsmålet.

I tråd med forutsetningene fra et flertall i Stortinget når det gjaldt å akseptere nasjonalparker på privat grunn, bør det derfor sikres et sammenfallende erstatningsvern for rådighetsinnskrenkninger etter naturvernloven for ulike typer verneområder. Derfor bør naturvernloven § 20 endres slik at erstatningsvernet utvides til også å omfatte nasjonalparker og landskapsvernområder. Det må være den materielle virkningen av vernereglene som legges til grunn for erstatningsfastsettelse. Dette innebærer at det skal være den påregnelige verdien av hver enkelt rådighetsinnskrenkning som blir erstattet.

Forslag

På denne bakgrunn fremme følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen om å fremlegge de nødvendige forslag til lovendring for å sikre at det

økonomiske tap som påføres grunneiere ved rådhetsinnskrenkninger som følge av vern til nasjonalpark og/eller landskapsvernområde, blir erstattet etter de samme prinsipper som for naturreservat.

22. januar 2002